

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

☞ V Ljubljani v sredo 24. junija 1863. ☞

Gospodarske stvari.**Pozor gospodarji!**

Iz Ogerskega in Banata se slišijo žalostne novice; letina v več krajih je tako slaba, da takošne že dolgo ne pomnijo; suša je zamorila žita — živež ljudem, pa tudi klajo — živež živini.

Pomisliti je treba, da v teh krajih je žitna zaloga za naše kraje, zlasti takrat, kadar nam letina spodleti. Velike ogerske in banaške zaloge bo pa letos tudi celemu našemu cesarstvu primanjkovalo. Zato pazimo letos na pridelke vse, da jih z Božjo pomočjo dobro domú spravimo, in da ne tratimo nič nepotrebno; cena žita bo visoka; po nji pa se ravna tudi cena družih poljskih pridelkov.

Zato pozor gospodarji! Fid. Terpin.

Nove pravila graške, trideželne pogorelske družbe.

Ravno pridem iz Gradca, kjer je bil zbor pogorelske družbe. Rad spolnujem tedaj željo, da povem, kaj se je v tem zboru potrebam časa primerne in gospodarjem koristnega sklenilo in v pravilih (štatutih) družbe po pameti preuredilo.

Zbor trideželne graške asekuracije je svoje veliko delo od 134 paragrafov novih pravil po pametnih in času primerjenih okoliščinah pretresel in preuredil. V tem zboru je iz štajarske, kranjske *) in koroške dežele sedelo 20 gospodov, med katerimi je bil tudi poprejšni minister poljedelstva žl. gospod Tinfeld.

Društveno vodstvo (direkcija) je namenilo, naj za vse tri dežele samo v Gradcu vodstvo bode, poprejšni inšpektorati (ogledništva) v Ljubljani in v Celovcu pa naj se odmaknejo. Al mi smo se trdo potegnili in za potrebno spoznali, da inšpektorati v Ljubljani in v Celovcu tudi vprihodnje ostanejo.

Potegnili smo se tudi za novo napravo, da vprihodnje odpade tista dolžnost, po kateri je vsak pogorelec prisiljen bil spet zidati, toda vsakemu bo po njegovih okoliščinah na prosto voljo dano, da kakor mu najbolje kaže, svoje poslopje spet postavi.

Ker tudi druge asekuracije spoznano škodo prec plačajo, smo se tudi mi za to potegnili, da se cela precejena škoda na enkrat plača takim, kateri nobene intabulacije na svojem posestvu nimajo, ali pa tudi, če intabulirani privolijo. Kjer je pa veliko intabuliranega, dobi pogorelec le polovico brž, drugo polovico pa, kadar spet poslopje izdelava; ta čas pa polovica pri

kasi v Gradcu pripravljena ostane; če pa intabulirani privolijo, se mu pa tudi prec izplača.

Tudi za hudodelnike se je skrbelo, namreč za take, kateri bi sami požgali; taki 1) ne dobé celó nobenega povračila, 2) imajo drugim storjeno škodo povrniti, 3) se po sodbini postavi ostro kaznujejo, in 4) se za zmiraj iz te družbe odvržejo.

Klasov (razredov) se je naredilo 6; ti pa so spet po razmeri v več razdelkov razdeljeni.

Ker so štatute zdaj našemu času primerno predelane, in si tri dežele bratovsko roko na pomoč pogorelcu podajajo, morem to pravo bratovščino sv. Florijana vsakemu priporočiti. Fid. Terpin.

Od goveje kuge na dalje.

V Zagorji na Notranjskem je kuga zadnji čas zgrabila 15 goved; poginilo jih je 13, dvoje še bolnih ostalo.

Tudi v Trstu se je prikazala unidan, po hrvaškem volu zanesena kuga; troje volov je zanjo zbolelo, in so jih pobili.

Pismo c. k. general-komande zagrebške od 9. t. m. pripoveduje iz vojaške granice, da goveja kuga je v likanskem in otočanskem graničarskem polku popolnoma potihnila, v ogulinskem in varaždinsko-križkem polku ni nič goved na novo zbolelo, v sluinskem in brodskem polku se je prikazala v dveh selih na novo; v 1. banskem polku ni več tako huda, al v 2. banskem polku razsajate kuga in vrančica hudo, pa le v selih poleg Une.

Dosehmal je v vojaški granici poginilo 1054 goved za kugo; še veseli so, da je ni šlo več pod zlo, ker kuga trpi že čez pol leta in je ondi več kot 300.000 goved.

V Bosni na Turškem je pobrala kuga že toliko živine, da je imajo le še celó malo, pa še zmiraj ostane mrha pod prostim nebom ali jo mečejo v vodo. Ker je živina iz 2. banskega polka to vodo pila, je našla kugo.

V Bosni tudi crkajo ovce in kozé; v nekterih krajih, kakor v Glamočah in Vrtočah so cele čede poginile, tako, da nimajo ne repa več.

Natoroznanske stvari.**Opica gorila.**

Dva zverinjaka smo zaporedoma vidili v Ljubljani; al te opice (merkvice) ne, ki jo hočem danes naznaniti „Novicam“.

Do leta 1846 nismo še nič vedili za gorilo (trogodytes Gorilla); 46. leta pa je našel misijonar dohtar Leighton Wilson nekoliko njenih buč ob reki Gabun-u

*) Za kranjsko deželo so bili razun mene še pričujoči: gospod Obreza, gosp. Dekleva in inšpektor Hudobivnik. Pis.